

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö HE 84/2023 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alusliikennepalvelulain, alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuultavaksi otsikon aiheesta. Lausuntomme keskittyy tiekuljetusten tavaraliikenteen näkökulmaan.

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alusliikennepalvelulakia, alusturvallisuuden valvonnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksen mukaan alusliikennepalvelulakia muutettaisiin siten, että alusliikennepalvelun jakamisesta erilaisiin alusliikennepalvelutehtäviin luovuttaisiin. Lisäksi ehdotetaan muutoksia, joilla täsmennettäisiin alusliikennepalvelutehtäviä koskevia pätevyysvaatimuksia sekä alusliikennepalveluhenkilöstön koulutusta ja sen järjestämistä koskevia vaatimuksia. Tarkoituksena on, että alusliikennepalveluhenkilöstön pätevyyttä ja koulutusta koskevien vaatimusten osalta noudatettaisiin nykytilaa vastaavasti Kansainvälisen majakkajärjestön standardeja.

Esityksellä tehtäisiin eurooppalaisen merenkulkualan yhdenmätyn palveluympäristön perustamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen vaatimat kansalliset säädösmuutokset ja tehtäisiin lainsäädäntöön tarpeelliset muutokset, jotta Liikenne- ja viestintäviraston Portnet-järjestelmä voitaisiin korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä, joka täyttää asetuksen aiempaa sääntelyä laajemman soveltamisalueen vaatimukset.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös alusliikennepalvelulaissa tarkoitettuja liikennevirhemaksuja.

Yleistä

SKAL katsoo, että lakiesitys vaikuttaa etupäässä meriliikenteeseen, mutta esityksellä on toki vaikutuksia koko logistisen järjestelmämme toimivuuteen ml. maaliikenne. Maakuljetusten kannalta suurin vaikutus on Portnet-järjestelmän korvautuminen uudella järjestelmällä. Sillä on vaikutusta myös maakuljetusten tiedonsaantiin.

Esityksen vaikutus Portnet-järjestelmään

Tällä hetkellä merenkulun tiedonhallintajärjestelmänä toimii Portnet-järjestelmä, joka on alun perin rakennettu yhteistyössä Merenkululaitoksen, Tullin ja Suomen satamien kanssa satamien liikennetietojen keräämiseksi tilastointia, satamalaskutusta ja merenkulkumaksujen kantoa varten. Portnet-järjestelmän rakentamista varten perustettiin vuonna 1998 Portnet-yhteisö, joka vastasi Portnet-järjestelmän kehittämisestä aina vuoteen 2007 asti. Vuodesta 2019 alkaen Portnet-järjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta on vastannut yksinomaan Liikenne- ja viestintävirasto.

Tavoitteena on Portnet-järjestelmän kehittämisessä ollut, että saadaan "yhden-ikkunan"-periaatteella kerättyä Suomen satamille, Tullille ja merenkulun valvontaviranomaisille kaikki tarvittavat ilmoitustiedot ja välittää ne edelleen EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti Euroopan meriturvallisuusviraston ylläpitämään SafeSeaNet-järjestelmään. Portnet-järjestelmällä kerätään siis kaikki EU-lainsäädännön mukaiset alusilmoitustiedot meriliikenteessä kuten alusjäte, -turvatoimi, -vaarallisen lastin ja lastimanifestin ilmoitukset sekä kansainvälisten sopimusten mukaiset luettelot aluksen varastoista, miehistöstä ja matkustajista sekä meriterveysilmoituksista.

Portnet-järjestelmän keskeisimpiä käyttäjiä ovat laivameklarit, varustamot, huolitsijat, satamat, tulli ja merenkulun valvontaviranomaiset. Portnet-järjestelmän teknisestä ylläpidosta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto ja Suomen tulli ilmoitustietojen valvonnasta ja seurannasta.

EMSW-asetuksen osalta muutoksilla pannaan täytäntöön asetuksen vaatimat kansalliset säädösmuutokset ja tehdään tarpeelliset muutokset lainsäädäntöön, jotta Liikenne- ja viestintäviraston Portnet-järjestelmä voidaan korvata uudella merenkulun tiedonhallintajärjestelmällä. EMSW-asetuksen mukaisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän soveltamisalue on laajempi kuin nykyisen ilmoitusmuodollisuusdirektiivin. Tämän vuoksi mukaan tulee ilmoituksia, joita Liikenne- ja viestintäviraston nykyinen tiedonhallintajärjestelmä ei käsittele, suurimpana ryhmänä Tullille annettavat ilmoitukset. Asetuksen myötä merenkulun tiedonhallintajärjestelmän tiedonvaihdon piiriin tulee mukaan myös matkustajien rekisteröintiä koskevat ilmoitukset meripelastusta varten sekä meriliikenteessä saapuvia tai poistuvia tavaroita koskevat tullille esitettävät ilmoitukset, jotka voidaan toimittaa joko Tullin järjestelmään tai vaihtoehtoisesti merenkulun tiedonhallintajärjestelmään.

Esityksen vaikutukset maakuljetusten kannalta

Suoraan maakuljetuksiin Portnet-järjestelmästä ei ole yleensä saatu tietoa ajoneuvoista, perävaunuista tai konteista, vaan ne saadaan varustamojen ja huolitsijoiden kautta. Maakuljetusyritys voi tietysti itse olla myös huolitsija. Nykyinen Portnet järjestelmä on ollut hyvin toimiva. Meriliikenteen ilmoituspalvelu NEMO tulee korvaamaan satamien käytössä nykyisin olevan Portnet-palvelun vuonna 2025. Tavoitteena on rakentaa merenkulun tiedonhallintajärjestelmä NEMO:sta alusta, joka mahdollistaa lakisääteisten osioiden lisäksi eri satamatoimijoille palvelun kehittämisen eteenpäin omien tarpeiden mukaisesti.

SKALilla ei ole itse hallituksen esitykseen kommentoitavaa. SKALille on tärkeintä, että tuleva NEMO toimii vähintään yhtä hyvin ja välittää vähintään yhtä paljon

23.11.2023

tietoja kuin Portnet-järjestelmä. Kaikki, millä voidaan parantaa lastiyksiköiden saapumistietoja maakuljetusten kannalta, on kannatettavaa.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Pekka Aaltonen
logistiikkajohtaja